

Sopeutettu toimintasuunnitelma 2017-2019

Perhesuhdekeskus

"Hyvinvointia sateenkaarikansan perhesuhteisiin"

Avustuksen käyttötarkoitus:

Sateenkaari-ihmisten perhesuhteiden tukeminen neuvonnalla, informaatiolla, vertaistoinnilla, psykososiaalisella tuella ja ammatillisen työn kehittämisellä.

Perhesuhdekeskuksen toiminta-ajatus

- koordinoi,ideoi ja kouluttaa pari- ja perhesuhteisiin liittyvää vertaistointia (kumppanijärjestöt järjestävät)
- ohjaa sateenkaarikansalaisia perhe-, parisuhde- ja eroneuvonnan julkisiin, yksityisiin ja kolmannen sektorin yleisiin palveluihin
- tarjoaa lyhytkestoista perhe-, parisuhde- ja eroneuvontaa erityisen vaikeassa tilanteessa oleville sateenkaaripareille ja vanhemmuuskumppaneille, jotka eivät ole saaneet asiantuntevaa tukea muista palveluista
- tuottaa tietoa ja materiaalia hlbt-ihmisten pari- ja perhesuhdehyvinvoinnin tueksi
- konsultoi ja kouluttaa perhe-, parisuhde- ja eroneuvonnan ammattilaisia haastavissa asiakastilanteissa oman asiakastyön tuottaman asiantuntemuksen nojalla, sekä tuottaa materiaalia ja koulutussisältöjä ammatillisen työn tueksi.

Toiminnan tarve ja miten tarve on selvitetty?

Tarve vahvistaa sateenkaari-ihmisten perhesuhteita:

- Pari- ja perhesuhteet ovat keskeinen osa yksilön hyvinvointia.
- Sateenkaari-ihmisten läheissuhteet ovat tavanomaista useammin katkenneet
- Hlbtq-lapsen/nuoren asema omassa perheessään on usein hyvin turvaton (ks. Nuorisotutkimusverkoston Sateenkaarinuori-tutkimus 2015)
- Lapsen ja sosiaalisen vanhemman asema sateenkaariperheessä on monin tavoin epävarma, erityisesti vanhempien erotessa.
- Hlbtq-ihmisten vanhemmat, puoliset ja muut läheiset ovat usein oman tuen tarpeessa.
- Palvelututkimuskyselyn 2007 mukaan sateenkaariperheet eivät olleet saaneet riittävää tukea pari- ja perhesuhdeneuvonnasta, tai uskaltaneet hakeutua palveluihin syrjinnän pelossa.

Parisuhteisiin liittyvän vertaistoinnin tarve (=Sateenkaariparit-hankkeen juurruttamisen tarve):

- Vuonna 2013 kerätyn tarveselvityksen (n=157) mukaan 83% sateenkaaripareista ilmoitti kaivanneensa tukea parisuhteeseensa. 69% kertoi, että tukea ei ollut riittävästi tarjolla. Kaksi kolmasosaa vastaajista oli kiinnostunut osallistumaan parisuhdetta tukevaan toimintaan.
- Keväällä 2016 tehdyn sateenkaari miesten tarvekartoituksen (n=105) mukaan miehet kaipaavat keskimäärin erilaista tukea, joka painottuu neuvontaan, tukihenkilötoimintaan ja

- oman puolison kanssa työskentelyyn
- Sateenkaariparit-hankkeen vertaistoimintaan vuosina 2014-2015 osallistuneista 86% kertoo parisuhdetyytyväisyyden ja läheisyyden lisääntyneen joko paljon tai erittäin paljon.

Muihin perhesuhteisiin liittyvän vertaistuen tarve:

- Sinuiksi - neuvontapalveluun oli vuoden 2015 aikana yhteydessä 806 sateenkaari-ihmistä tai heidän läheistään:
 - 25,3 % yhteydenotoista koski huolta lapsen/nuoren kehityksestä
 - 15,9 % koski pari- ja monisuhteita
 - 10,9 % perheen ongelmia hyväksyä sateenkaari-ihminen
 - 7,3 % perheeseen ja sukuun liittyvät huolet
 - 4 % kun kumppani ei ole sitä mitä luulin
- Sateenkaariperheet ry:n omassa neuvontapalvelussa (tarjotaan vain käytännöllistä, ei psykososiaalista neuvontaa) tulee hyvin usein esiin erot ja uusperhetilanteet, ja haasteet apilaperheiden vanhemmuuskumppanuudessa. Usein yhteydenottajilla on myös haasteita sukulaisten ja muiden läheisten kanssa.
- Läheisten vertaistoimintaa on ajoittain käynnistetty Setan eri paikallisjärjestöissä, mutta toimintaa ei ole koskaan onnistunut vakinaistumaan, vaikka kysyntä on jatkuvaa.

Ammatillisen, lyhytaikaisen psykososiaalisen tuen tarve silloin kun sateenkaari-ihminen ei saa riittävää tukea julkisista palveluista:

- Erityisesti sateenkaariperheiden erotilanteet ja apilaperheiden (esim. mies- ja naisparin yhteinen lapsiperhe) vanhemmuussuhteiden tukeminen ovat osoittautuneet julkisen palvelun ammattilaisille hyvin haasteellisiksi, ja perheiden saama tuki on saattanut jäädä hyvin puutteelliseksi
- Sateenkaariperheiden neuvontaa antavan työntekijän arvion mukaan vuoden 2015 yhteydenottajista (831 kpl) noin kuudesosa olisi tarvinnut nimenomaan psykososiaalista tukea.
- Kun perhetilanteeseen liittyy erityisen hankalia tilanteita, joihin ei osata antaa tukea julkisista palveluista, Transtukipiste on kyennyt tarjoamaan myös ammatillista tukea sukupuolivähemmistöjen osalta. Seksuaalivähemmistöjen hankalat tilanteet esim. apilaperheen erotessa/ristiriitatilanteissa tai sateenkaariuusperheen haasteissa saattavat jäädä nykyisellään ilman asiantuntevaa ammatillista tukea, niin julkisissa kuin kolmannen sektorin palveluissa. Tällaista tukea ei tällä hetkellä ole saatavissa mistään.

Ammatillisen työn kehittämisen tarve

- Sateenkaariperheet ry:n koulutushankkeen viestit: ammattilaiset kokevat usein olevansa kyvyttömiä sateenkaariuusperheiden ja apilaperheiden kanssa.
- Helsingin kaupungin viesti: tarvitsemme tietoa ja tukea voidaksemme palvella sateenkaariperheitä, erityisesti perhe- ja eroneuvonnassa, erityisesti apilaperheet
- Kirkon perheasiain neuvottelukeskukset toivovat koulutusta & palveluohjauksen kehittämistä (ks. yhteistyösopimukset)

Toiminnan tavoitteet

Päätavoite

- Edistää hlbt-ihmisten pari- ja perhesuhdehyvinvointia

Osatavoitteet.

- Juurruttaa parisuhdetta tukeva vertaistoiminta hlbt-järjestökentälle, ja laajentaa toimintaa muita perhesuhteita tukevaan vertaistoimintaan

- Tarjota ammatillista tukea vaikeissa pari- ja perhesuhdeongelmissa oleville perheille, joille julkiset palvelut eivät kykene tarjoamaan riittävää tukea kriisissä
- Kehittää ammatillista pari-, perhesuhde- ja eroneuvontaa konsultoinnin ja koulutuksen avulla
- Kehittää tehokas palveluohjausmalli hlbtqi-järjestöjen ja yleisten palveluiden yhteistyönä
- Kehittää pysyvästi toimivan Perhesuhdekeskuksen toimintamalli ja hyvät käytännöt, ja hakea toiminnalle ak-rahoitusta vuoden 2020 alusta lähtien
- Kartoittaa ammatillisen tuen spesifit tarpeet hlbtqi-ihmisten erityisen haastavissa perhetilanteissa
- Kehittää hlbtqi-järjestöjen valmiuksia järjestää perhesuhteisiin liittyvää vertaistoimintaa

Toiminnan kohderyhmät

- hlbtqi-ihmiset
- hlbtqi-ihmisten perheenjäsenet ja muut läheiset:
 - lapset
 - puolisot, kumppanit
 - vanhemmat
 - muut läheiset
- hlbtqi- järjestöt
- pari-, perhe- ja eroneuvonnan ammattilaiset ja organisaatiot.

Hlbtqi- ihmisiä arvioidaan olevan koko väestöstä 10-20%. Lähes kaikki suomalaiset ovat tietäen tai tietämättään hlbtqi-ihmisten perheenjäseniä tai muita läheisiä. Kohderyhmää pyritään saavuttamaan mahdollisimman laajasti huomioiden sekä seksuaali- että sukupuolivähemmistöt, miehet, naiset ja muun sukupuoliset sekä eri ikäryhmät. Hankkeen vertaistoimintaa järjestävinä kumppaneina olevat hlbtqi-järjestöt edustavat tätä koko kirjoa.

Hankkeen toiminnan aikana pyritään tavoittamaan seuraavat määrät hlbtqi-ihmisiä tai heidän läheisiään:

- Vertaistoiminnan tapahtumissa 1000 käyntiä vuodessa, nousee toiminnan vakinaistuesssa 2000 käyntiin vuodessa
- Puhelinpalvelussa 200 henkilöä vuosittain
- Ammatillisen tuen palveluissa 100 henkilöä vuosittain
- Nettisivuilla 50 000 kävijää vuodessa (osa ammattilaisia)
- Kohderyhmälle suunnattuja oppaita jaetaan yhteensä 10 000 (koko hankkeen aikana)

Lisäksi pari-, perhe- ja eroneuvonnan ammattilaisia kohdataan seuraavasti:

- Konsultointikontakteja 50 vuosittain
- Koulutettuja 100 henkilöä vuosittain
- Ammatillisille suunnattuna oppaita jaetaan yhteensä 10 000 (koko hankkeen aikana)

HUOM: Perhesuhdekeskuksen kohderyhmä on laajempi kuin Sateenkaariperheet ry:n muun toiminnan kohderyhmä. Muussa (yleisavustetussa) toiminnassa yhdistyksen kohderyhmä on hlbtqi-vanhempien lapsiperheet, eli niin sanonut sateenkaariperheet. Perhesuhdekeskuksen kohderyhminä sen sijaan ovat kaikki hlbtqi-ihmiset (lapsettomat ja lapselliset) ja heidän kaikki läheiset (ei vain heidän lapsensa kuten yhdistyksen muussa toiminnassa). Muun toiminnan osalta säilytetään rajaus ”sateenkaariperheisiin”, joka yhdistyksen määritelmän mukaan tarkoittaa ”lapsiperheitä, joissa yksi tai useampi vanhemmista kuuluu seksuaali- tai sukupuolivähemmistöön”.

Toiminnan sisältö ja toteutus

Käynnistetään hankerahoituksella perhesuhdekeskus ja vakiinnutetaan sen toimintatavat, minkä jälkeen keskukselle haetaan vakituinen Ak-rahoitus vuoden 2020 alusta lukien. Hanke juurruttaa sateenkaariparit-hankkeen toiminnan, mutta sisältää huomattavasti tätä laajemmat tavoitteet muiden perhesuhteiden ja ammatillisen tuen osalta. Sateenkaariparit-hankkeen juurrutus on enintään 25 % hankkeen laajuudesta.

Perhesuhdekeskuksen toiminta-ajatus

- koordinoi,ideoi ja kouluttaa pari- ja perhesuhteisiin liittyvää vertaistoimintaa (kumppanijärjestöt järjestävät)
- ohjaa sateenkaarikansalaisia perhe-, parisuhde- ja eroneuvonnan julkisiin, yksityisiin ja kolmannen sektorin yleisiin palveluihin
- tarjoaa lyhytkestoista perhe-, parisuhde- ja eroneuvontaa erityisen vaikeassa tilanteessa oleville sateenkaaripareille ja vanhemmuuskumppaneille, jotka eivät ole saaneet asiantuntevaa tukea muista palveluista
- tuottaa tietoa ja materiaalia hlbt-ihmisten pari- ja perhesuhdehyvinvoinnin tueksi
- konsultoi ja kouluttaa perhe-, parisuhde- ja eroneuvonnan ammattilaisia haastavissa asiakastilanteissa oman asiakastyön tuottaman asiantuntemuksen nojalla, sekä tuottaa materiaalia ja koulutussisältöjä ammatillisen työn tueksi.

Toimintojen yksityiskohtaisempi kuvaus (kokonaisuudet 1-4):

1. Koordinoidaan, ideoidaan ja koulutetaan perhesuhteisiin liittyvää vertaistoimintaa
 - 1.1. Juurrutetaan sateenkaariparit-toiminta ja laajennetaan muihin perhesuhteisiin
 - 1.2. Koordinoidaan koko hlbt-i-järjestökentän perhesuhteisiin liittyvää vertaistoimintaa
 - 1.3. Järjestetään vertaisohjaajien koulutusta (yleinen ryhmäohjaajan perus- ja jatkokoulutus, parisuhdevertaisohjaajan perus- ja jatkokoulutus, kehitettävät koulutukset)
 - 1.4. Ideoidaan ja tuoteistetaan vertaistoiminnan malleja, ja tuotetaan niitä tukevia materiaaleja ja koulutusta (esim. parisuhdetoiminnan eri muodot, hlbt-lasten vanhempien vertaistoiminta, hlbt-ihmisten puolisoitten vertaistoiminta.)
 - 1.5. Huolehditaan vertaisohjaajien tukemisesta, innostamisesta ja rekrytoinnista (rekrytointia yhteistyössä hlbt-i-järjestöjen kanssa, ohjaajille virikekursseja, tapaamisia ja virkistytymistä sekä ryhmätyönohjaus)
 - 1.6. Tehdään keskitettyä tiedottamista, ja innostetaan uusia järjestöjä mukaan toimintaan (Setan tiedotuskanavat, tiedotus julkisiin palveluihin, jotta ammattilaiset osaavat ohjata tukea tarvitsevat hlbt-ihmiset myös vertaistuen ääreen)
2. Tuotetaan tietoa ja materiaalia hlbt-ihmisten pari- ja perhesuhteiden tueksi
 - 2.1. Nettisivut
 - 2.2. Pari- ja perhesuhteiden tueksi tuotettava materiaali eri kohderyhmille (aina myös nettisivujen ja somen kautta). Julkaistaan esimerkiksi jotain seuraavista sisällöistä (koska myönnetty avustus oli haettua paljon suppeampi, kaikkea ei voida tuottaa vielä hankejakson aikana):
 - Toimiva sateenkaariparisuhde (yleinen opas sateenkaaripareille)
 - Opas puolisolalle (kun oma puoliso tulee ulos kaapista hlbt-ihmisenä)
 - Opas vanhemmalle (kun oma lapsi tulee ulos kaapista hlbt-ihmisenä)
 - Ongelmia läheisen kanssa (kun hlbt-ihmisen läheinen ei hyväksy)
 - Kaikista yllä olevista kohderyhmäspesifejä versioita (trans, ikä, sukupuoli jne)
3. Tarjotaan ammatillista tukea hlbt-ihmisten erityisen vaikeissa perhetilanteissa
 - 3.1. Perustetaan valtakunnallinen puhelinpalvelu, johon vaikeissa perhetilanteissa olevat hlbt-ihmiset voivat olla yhteydessä. Puhelinpalvelu vastaa 2x/vk, 2h kerrallaan. Puhelimeen vastaa perhesuhdekeskuksen perhetyöntekijä, joka on psykososiaalisen auttamisen ammattilainen. Suurimmalle osalle soittajista perhetyöntekijä antaa neuvoja puhelimitse ja ohjaa olemassa oleviin palveluihin

3.2. Tarjotaan lyhytaikaista ammatillista tukea erityisen vaikeassa perhetilanteessa oleville hlbt-ihmisille silloin, kun perhetyöntekijä harkitsee, että perhe ei ole saanut tai ei tule saamaan riittävää tukea julkisista palveluista. Näitä tilanteita on jo osittain osattu tunnistaa. Lisäksi hankkeen tavoitteena on määritellä erityisen tuen tarpeet vielä nykyistä tarkemmin, vakinaistettavaa ak-rahoitteista toimintaa varten. Olemassa olevan tiedon/kokemuksen perusteella on syytä olettaa, että ammatillista tukea tulnaisiin tarjoamaan ainakin seuraavanlaisissa tilanteissa:

- perhesuhdeneuvontaa apilaperheille (esimerkiksi mies- ja naisparin yhdessä perustamat perheet), joilla on vanhemmuuden jakamiseen liittyviä haasteita, tai joissa toinen tai molemmat parit eroavat
- apilaperheiden ongelmia ennalta ehkäisevä neuvonta (yksittäinen kerta) ennen lapsen syntymää
- hlbt-ihmisten lapsiperheiden parisuhteen tukeminen tai eroneuvonta, jos perhetilanteeseen liittyy joko transkokemusta, polyamorinen suhde tai muita erityisiä tilanteita

Pääasiassa sateenkaariparien eroneuvonta saatava julkisista palveluista, mutta jos perhetilanteeseen liittyy jotain sateenkaariperhe-erityistä (esimerkiksi sosiaalisten sisarten yhteydenpito yms), voidaan tarjota julkista eroneuvontaa täydentävää tukea. Jos/kun priorisointia joudutaan tekemään ammatillisen tuen tarjoamisessa, tarjotaan palvelua ensi sijassa perhetilanteissa, jotka liittyvät lapsiin. Yksittäiselle asiakkaalle/perheelle mahdollistetaan enintään 5 tapaamisen jakso, jonka aikana pyritään selvittämään elämäntilannetta, etsimään ratkaisuja ja pohtimaan, mistä asiakas/perhe löytäisi jatkotuen. Tapaamiset voivat tapahtua sopimuksen mukaan kasvokkain (Helsingin toimistossa, tai sovittaessa muualla) tai Skypen välityksellä. Harkitaan vastaanottopäivien järjestäminen suurimpiin kaupunkeihin tiettyinä kuukauden päivinä. Ammatillista työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä Transtukupisteen perhetyön kanssa (työnjaosta ks. yhteistyösopimus). Ammatillisen tuen antamisen päätavoitteena on kerryttää asiantuntemusta, jota voidaan levittää julkisiin palveluihin, esimerkiksi yhteistyökumppani Helsingin kaupungin perhepalveluiden kanssa.

3.3. Palveluohjauksen kehittäminen

Perhesuhdekeskuksen puhelinpalvelun, Transtukupisteen ja Sinuiksi -neuvontapalvelun tiedotus koordinoidaan ja pyritään siihen, että hlbt-ihmisten vanhempien, puolisoien ja muiden läheisten yhteydenotot ohjautuisivat pääasiassa Sinuiksi - neuvontapalveluun, ja perhesuhdekeskuksen puhelinpalvelu olisi suunnattu ensi sijassa hlbt-ihmisille itselleen. Perhesuhdekeskuksen puhelinpalvelun ja tarjotun ammatillisen tuen palveluista pidetään yksityiskohtaista kirjanpitoa. Kehitetään palveluohjauksen malli, joka mahdollistaa sen, että hlbt-ihmiset löytävät heille tarpeelliset pari-, perhe- ja eroneuvonnan palvelut, olivat ne julkisia palveluita, vertaistukea tai järjestölähtöistä, täydentävää ammatillista tukea. Palveluohjausmallin kehittämiseksi:

- Sovitaan tarkasta työnjaosta Perhesuhdekeskuksen, Sinuiksi-neuvontapalvelun, Transtukupisteen perhetyön ja hlbt-ijärjestöjen kesken
- Huolehditaan, että kaikki toimijat ovat tietoisia ja pysyvät tietoisina toistensa tarjoamista palveluista
- Huolehditaan, että kaikki järjestökumppanit ovat tietoisia myös tarjolla olevista julkisista pari-, perhe- ja eroneuvonnan palveluista
- Annetaan järjestökumppaneille selkeitä suosituksia milloin asiakas ohjataan julkisiin palveluihin ja milloin Perhesuhdekeskuksen puhelinpalveluun
- Kehitetään yhteyksiä julkisiin / yleisiin palveluntarjoajiin ja neuvotellaan heidän kanssaan tehokkaasta palveluun ohjauksesta

Palveluohjauksen yksi yhteistyökumppani hankkeen alusta lukien on yhteistyösopimuksen kirjoittanut Kirkkohallitus, Kasvatus ja perheasiat -yksikkö

4. Konsultoidaan, koulutetaan ja kehitetään pari-, perhe- ja eroneuvonnan ammattilaisia ja organisaatioita.

- Ammatillisen tuen tarjoamisesta, asiakastyöstä ja neuvontapuheluista karttuvaa tietoa

kerätään suunnitelmallisesti.

- Karttuvaa asiantuntemusta hyödynnetään tarjoamalla pari-, perhe- ja eroneuvonnan ammattilaisille konsultaatiota. Tiedotetaan konsultaatioavusta ammattilaisille.
- Karttuvan asiantuntemuksen pohjalta kehitetään koulutussisältöjä ja oppimateriaaleja pari-, perhe- ja eroneuvonnan ammattilaisille. Ammattilaisille suunnatut materiaalit julkaistaan nettisivuilla ja ammattilaisille suunnattuina painettuina oppaina.
- Julkaistaan mahdollisuuksien mukaan (koska avustus myönnettiin paljon anottua matalampana ei kaikkia voida välttämättä toteuttaa) ammattilaisen opas sateenkaariparin kohtaamiseen, sateenkaarilapsi asiakkaana -opas ja hlbt-lapsen vanhempien tukeminen -opas.
- Koulutetaan pari-, perhe- ja eroneuvonnan ammattilaisia kun saadaan koulutuspyyntöjä.
- Järjestetään hankkeen loppupuolella isompi seminaari ammattilaisille, jossa tuodaan esille hankkeen tuotoksia ammattilaisille.
- Osallistutaan Katajan koordinoimien Parisuhdepäivien sisällön tuottamiseen vuosittain.
- Osallistutaan muille ammatillisille päiville mahdollisuuksien mukaan.
- Luodaan yhteinen hlbt- perhesuhteiden sanasto järjestökumppaneiden kanssa.
- Tehdään ammatillista täydennyskoulutusta koordinoitua yhteistyössä kumppanien kanssa ja sovitun työnjaon mukaan.

Tulokset ja vaikutukset

Tulokset:

1. Toimivia perhesuhteisiin liittyvän vertaistoiminnan malleja, toimintatapoja ja koulutuksia
2. Hlbtq-järjestöillä paremmat edellytykset huomioida ja tukea perhesuhteita. Järjestöillä osaavia vertaisohjaajia.
3. Perhe- ja parisuhdehyvinvointia tukevia materiaaleja
4. Tarkempaa tietoa siitä, missä perhetilanteissa hlbt-ihmiset eivät ole saaneet tukea julkisista palveluista, eli missä tilanteissa he tarvitsevat täydentäviä järjestölähtöisiä palveluita
5. Palveluohjausmalli, joka on kehitetty yhteistyössä hlbt-järjestöjen ja palvelukentän kanssa, sisältää myös järjestökentän sisäisen ohjauksen suunnitelmat.
6. Amatillinen työ yhteistyössä hlbtq-järjestöjen ja transtukipisteen sekä palveluntarjoajien kanssa
7. Toimintamalli Perhesuhdekeskukselle pysyvään toimintaan
8. Pari-, perhe- ja ero-neuvonnan ammattilaisilla ja toimijoilla on ammatillisia välineitä ja materiaalia sateenkaariperheiden kohtaamiseen ja mahdollisuus saada konsultointiapua hankalissa tilanteissa

Vaikutukset:

1. Hlbtq-ihmisten pari- ja perhesuhdehyvinvointi lisääntyy
2. Vaikeissa pari- ja perhesuhdeongelmissa olevat perheet saavat ammatillista tukea kriisissä
3. Sateenkaarilasten vanhemmilla ja sateenkaariperheiden vanhemmilla on paremmat mahdollisuudet tukea lastensa turvallista kasvua ja kehitystä
4. Suomalainen ammatillinen pari-, perhesuhde- ja eroneuvonta kehittyi huomioimaan hlbtq-ihmisten tarpeet

Seurannan ja arvioinnin toteutus

Hankkeen arviointi suoritetaan hankkeen ja kumppanien omana työnä käyttäen hyväksi Sosten kehittämää Suunta-työkalua, jota Sateenkaariperheet ry on menestyksellisesti käyttänyt jo Kaikkien perheiden Suomi -hankkeen arvioinnissa.

- Hankkeen aluksi hankkeen työntekijät ja ohjausryhmä luovat Suunta-työkalun mukaiset onnistumisen kriteerit hankkeen osa-alueille. Tämän hankesuunnitelman rakenne on luotu

Suunta-työkalun käyttöä silmällä pitäen.

- Hankkeen puolivälissä hankkeen ohjausryhmälle ja yhteistyökumppaneille tehdään hankkeen tavoitteiden saavuttamiseen liittyvä kysely, jonka avulla ohjausryhmä ja yhteistyökumppanit osallistuvat hankkeen tavoitteiden ja vaikutuksellisuuden arviointiin. Kysely muokataan hankkeen aluksi tehtyjen onnistumisen kriteerien arvioinnin pohjalle.
- Hankkeen päättyessä suoritetaan uusi kysely. Hankkeen loppuraportti sisältää myös hankkeen arviointiraportin.
- Hankkeen etenemistä seuraa yhdistyksen toiminnanjohtajan ja hallituksen lisäksi hankkeeseen nimettävä ohjausryhmä, joka koostuu kumppanien edustajista.
- Hankkeen etenemistä ja tavoitteiden saavuttamista kuvaavia mittareita ovat esimerkiksi seuraavat:
 - Tuotetut selvitykset, materiaalit, oppaat, artikkelit, julkaisut (tuotteiden määrä, laatu, palaute, laajuus, levikki)
 - Kehitetyt ja tuotteistetut vertaistoiminnan mallit
 - Ohjaajakoulutuksen koulutussisällöt
 - Ohjaajakoulutuksen ja -huollon toimintaluvut
 - Vertaistoiminnan toimintaluvut (kerätään keskitetyksi kumppanienkin järjestämästä vertaistoiminnasta siltä osin kun vertaistoiminta on järjestetty hankkeen tuella)
 - Puhelinpalvelun toimintaluvut ja sisältöanalyysi
 - Ammatillisen tuen toimintaluvut ja sisältöanalyysi
 - Ammattilaisten konsultaation toimintaluvut
 - Koulutusten tavoittamat ammattilaiset
 - Ammattilaisille ja asiakkaille suunnatun tiedotuksen avainluvut.

Sateenkaariparit-hankkeessa tehty arviointi:

Sateenkaari-parit hankkeessa tehdyn väliarvioinnin johdosta Perhesuhdekeskuksen suunnitelmassa on kiinnitetty huomiota seuraaviin seikkoihin: toiminnan tulee olla mahdollisimman matalakynnyksistä ja moninaista, miesten mukaan saaminen edellyttää kohdennettuja toimia (tarvekartoitus tehty keväällä 2016), transtaustaisille pareille tarvitaan omaa materiaalia ja toimintaa, vertaisohjaajien työnohjaus on välttämätöntä, työn pitkäjänteisyys tuottaa luottamusta, valtakunnallisuuden huomiointi on tärkeää, ammattilaiset toivoo työkaluja.

Juuruttaminen

Hankkeen kehittämät toimintamallit ja palvelut jäävät elämään osana vakinaistettavaa Perhesuhdekeskusta, jolle haetaan Raha-automaattiyhdistyksen kohdennettua toiminta-avustusta vuoden 2020 alusta lukien

- Toiminnan vakinaistamisen mahdollistamiseksi hankkeen aikana kehitettävien ja kokeiltavien toimintamallien ja palveluiden kuvaukset ja palautteet kerätään suunnitelmallisesti.
- Tuotetaan perusteellinen asiakastyön sisältöraportti perhetyöntekijän asiakastyössä kohtaamista tilanteista ja tarpeista
- Julkaistaan 'Perhesuhdekeskuksen toimintamalli' hankkeen loppuraporttina, sisältäen suositukset Ak-rahoituksen toiminnan tarkasta muodosta
- Vaikka vakinaistamiseen tarvittavaa avustusta ei saataisi, hankkeen aikana tuotettu tieto jää elämään netissä ja painotuotteissa
- Hankkeeseen osallistuneiden hlbt-i-järjestöjen edellytykset järjestää perhesuhteisiin liittyvää toimintaa parantuvat hankkeen myötä. Jos toiminta ei saa vakinaista rahoitusta, pyritään vertaisohjaajien koulutukseen löytämään vaihtoehtoja. Toiminnan keskitettyyn koordinoimiseen ei liene löydettävissä työaikaa muualta, mikä vaikuttanee aikaa myöten järjestettävän vertaistoiminnan laajuuteen.
- Jos toimintaa ei vakinaisteta, perhetyöntekijän ja puhelinpalvelun asiakkaat täytyy ohjata Sinuiksi - neuvontapalveluun ja/tai suoraan julkisiin palveluihin.
- Ammatillisen työn kehittämistä jatketaan osana kumppanien perustyötä resurssien mukaan.

Viestinnän toteutus

- Olennainen osa hanketta, jossa tarkoituksena järjestää uutta, laajaa vertaistoimintaa, sekä tiedottaa sekä ammattilaisille että kohderyhmälle sateenkaari-ihmisten pari- ja perhesuhteiden hyvinvointiin vaikuttavista seikoista
- Monta kohderyhmää: sateenkaari-ihmiset, heidän läheisensä, pari-, perhe- ja eroneuvonnan ammattilaiset
- Monta kanavaa: ammatilliset lehdet, ammatilliset päivät, kunta-alan julkaisut, sateenkaarimedia, suuren yleisön mediat, sosiaalinen media, kunkin kumppanuusjärjestön omat kanavat
- Perhesuhdekeskukselle perustetaan omat nettisivut.
- Vertaistoimintaa koskevaa viestintää tehdään voimakkaasti myös sosiaalisessa mediassa
- Viestintää toteuttavat kaikki työntekijät
- Sisäinen viestintä kumppanuusverkostolle hoidetaan uutiskirjeen/sähköpostin muodossa
- Perhesuhdekeskukselle luodaan mahdollisuuksien mukaan pysyvä graafinen ilme, joka pysyy myös toiminnan vakinaistamisen jälkeen, jos se voidaan toteuttaa vapaaehtoisvoimin (myönnetty avustus ei riitä graafisen ilmeen teettämiseen). Ilme tulee tunnistettavaksi sateenkaari-ihmisten keskuudessa. Se mielletään osaksi Sateenkaariperheiden ja Setan brändejä, mutta erottautuu omana yksikkönään.

Hankkeen aikataulutus

1. Ensimmäisenä toimintavuotena käynnistetään toiminta, esitellään hankkeen tavoitteita yhteistyöverkostolle, täsmennetään seurannan ja arvioinnin mittarit ja onnistumisen kriteerit, käynnistetään vertaisohjaajien koulutukset, aloitetaan puhelinpalvelu ja asiakastyö, julkaistaan keskuksen nettisivut.
2. Toisena toimintavuotena vakiinnutetaan perustoiminnot, käynnistetään laajasti vertaistoiminta ja sen tiedotus, kehitetään ja tuoteistetaan uusia vertaistoiminnan malleja, järjestetään ohjaajahuollon tapahtumia, järjestetään ohjaajien jatkokoulutuksia, julkaistaan ensimmäiset oppaat sekä asiakkaille että ammattilaisille, käynnistetään järjestelmällisen palveluohjausmallin kehittäminen kumppanien kanssa, aloitetaan ammatillisten koulutusten teko laajemmin
3. Kolmantena toimintavuotena järjestetään tehdyn asiakastyön ja vertaistoiminnan kokemuksista ammentava ammatillinen seminaari, työstetään vakinaistettavan Perhesuhdekeskuksen tarkennettu toimintamalli loppuraportiksi, julkaistaan loput oppaat ja materiaalit, jatketaan perustoimintoja hankkeen loppuun saakka.

Riskit ja niiden hallinta

Riski: Työntekijät vaihtuvat kesken hankkeen

- Riskin todennäköisyys: kohtalainen
- Riskin vakavuus: merkittävä
- Riskin vaikutusten minimointi: Huolehditaan työntekijöiden jaksamisesta ja työnkuvien selkeydestä. Varmistetaan, että hankkeen asiantuntemus ja verkostot eivät ole vain yhden henkilön varassa: tiimityöskentely, ohjausryhmän aktiivinen työ, prosessien kirjallinen suunnittelu ja kuvaaminen.

Riski: Eroihin ja apilaperheiden vanhemmuuskumppaneiden haasteisiin liittyvään vertaistoimintaan osallistumista rajoittaa ns. pienet piirit

- Riskin todennäköisyys: merkittävä

- Riskin vakavuus: suuri
- Riskin vaikutusten minimointi: Ko. vertaistoiminnan ilmoittautumiskäytännöillä pyritään estämään esimerkiksi ex-puolisoiden päätyminen samaan ryhmään. Järjestetään vertaistoimintaa myös anonyymisti perheaikaa.fi-nettipalvelussa. Huolehditaan, että nimenomaan apilaperheille ja vaikeissa erotilanteissa on tarjolla myös ammatillista yksilötukea vertaistuen rinnalla.

Riski: Ammatilliseen tukeen pyrkivien asiakkaiden määrä ylittää käytettävissä olevat resurssit

- Riskin todennäköisyys: kohtalainen
- Riskin vakavuus: kohtalainen
- Riskin vaikutusten minimointi: Jo hankkeen suunnitteluvaiheessa on pohdittu ammatillisen tuen myöntämiseen alustavat kriteerit, jotka tarkennetaan hankkeen aikana. Tarvittaessa palvelujaksoja lyhennetään, jotta ehditään tukemaan kaikkia tarvitsevia. Lisäksi lisätään puhelinpalvelua ja tehostetaan palveluohjausta.

Riski: Julkisten palveluiden pari-, perhe- ja eroneuvonnan ammattilaisilla ei hallituksen leikkausten jälkeen ole mahdollisuuksia osallistua täydennyskoulutukseen

- Riskin todennäköisyys: suuri
- Riskin vakavuus: merkittävä
- Riskin vaikutusten minimointi: Huolehditaan, että ammattilaisten osaamisen lisäämiseen tähtäävät keinot ovat moninaisia: lyhytkestoisia koulutuksia, infotilaisuuksia, osallistuminen ammatillisille päiville, monipuolista kirjallista materiaalia, puhutellaan ammattilaisia ammattijulkaisujen ja yleismediankin kautta.

Riski: Julkisten pari-, perhe- ja eroneuvonnan palveluiden laajuutta karsitaan voimakkaasti hallituksen säästöpolitiikan seurauksena

- Riskin todennäköisyys: merkittävä
- Riskin vakavuus: kohtalainen
- Riskin vaikutusten minimointi: Seurataan tilannetta, lisätään tarvittaessa vertaistoiminnan volyymin ja puhelinneuvontaa, tiedotetaan enemmän yksityisistä ja kolmannen sektorin palveluntarjoajista, vaikutetaan palveluiden saatavuuteen järjestöllisen vaikuttamistyön kautta.

Riski: Sateenkaariparit-hankkeen kokemus ei siirry Katajasta Perhesuhdekeskuksen käyttöön kokonaisuudessaan

- Riskin todennäköisyys: vähäinen
- Riskin vakavuus: vakava
- Riskin vaikutusten minimointi: Kataja pysyy Perhesuhdekeskus-hankkeen kumppanina ja on sitoutettu avustuksen siirrolla hoitamaan oma osuutensa toiminnasta myös jatkossa, Katajassa Sateenkaariparit-hankkeeseen on osallistunut koko henkilöstö, joten Katajan osaaminen säilyy Sateenkaariparit-hankkeen päättymisen jälkeenkin ja kokemuksen siirtoa on mahdollista tehdä vielä pitkin Perhesuhdekeskus-hankkeen etenemistä, Sateenkaariparit-hankkeen raportointi ja loppuarviointi tukevat tiedon siirtymistä, Sateenkaariparit-hankkeen kokemusten analyysia on tehty jo aktiivisesti kesken hankkeen ja tuota analyysia on käytetty Perhesuhdekeskus-hankkeen suunnittelussa, Sateenkaariperheet ry on ollut erittäin aktiivinen kumppani Sateenkaariparit-hankkeessa, maaliskuussa 2017 järjestetään Sateenkaariparit-hankkeen loppuseminaari, joka toimii Perhesuhdekeskuksen avausseminaarina.

Hankkeen suhde muihin toimintoihin

Hankkeen suhde Sateenkaariparit-hankkeeseen

- Kataja on hallinnoinut Sateenkaariparit -hanketta (2014– 2016), jossa on kehitetty parisuhdetta voimistavaa vertaistoimintaa hlbt-i-järjestöissä
- Katajan, Sateenkaariperheet ry:n ja Setan sopimuksesta tärkeäksi koettu vertaistoiminta vakinaistetaan osaksi pysyvää toimintaa, ja sen koordinoinnista alkaa vastata Sateenkaariperheet ry:n hallinnoima Perhesuhdekeskus vuoden 2017 alusta lukien
- Katajan rooliksi jää parisuhdevertaisohjaajien koulutus ja työnohjaus, sekä hankkeen asiantuntijakumppanina toimiminen ammatillisen työn kehittämisessä (muuta sateenkaariparit-hankkeen toimintoja Kataja ei enää jatka)
- Näiden tehtävien hoitamiseksi Katajalle siirretään osa hankkeen avustuksesta avustuksensiirtona budjetin mukaisesti
- Tarkempi työnjako yhteistyösopimuksessa

Hankkeen suhde keskeisten kumppaneiden työhön

Hankeella on merkittäviä rajapintoja Setan, Setan Transtukupisteen ja Pirkanmaan Setan Sinuiksi - neuvontapalvelun kanssa. Nämä rajapinnat ja työnjaot on kuvattu yhteistyösopimuksissa. Ennen kaikkea neuvontaan liittyvästä työnjaosta on sovittu tarkasti. Transtukupisteen neuvonta kohdistuu sukupuolen moninaisuuden kysymyksiin ja Sinuiksi-hankkeen seksuaalisen suuntautumisen kysymyksiin. Sateenkaariperheiden yleinen neuvonta tarjoaa apua perhe-elämän ja -suunnittelun käytännön kysymyksiin ja byrokraatiaan. Perhesuhdekeskuksen neuvonta liittyy erityisen haastavissa perhetilanteissa olevien palveluneuvontaan, ja erityisten tapausten osalta myös lyhytaikaiseen psykososiaaliseen tukeen. Muu sovittu työnjako liittyy esimerkiksi vertaistoiminnan ohjaajien kouluttamiseen koordinoitusti yhteistyössä sekä tiedottamisyhteistyöhön. Yhteistyösopimukset määrittelevät työnjaon tarkemmin.

Selvitys työnjaosta Perhesuhdekeskus -hankkeen ja Sateenkaariperheet ry:n yleisavusteisen perustoiminnan välillä

Hanke liittyy yhdistyksen olemassa oleviin toimintoihin ja laajentaa yhdistyksen toimintakenttää seuraavilla tavoilla:

- Hanke laajentaa Sateenkaariperheet ry:n hallinnoiman toiminnan kohderyhmää tämän toiminnan osalta myös lapsettomiin perheisiin ja kaikkiin perhesuhteisiin. Yhdistyksen yleisavustetun perustoiminnan kohderyhmänä pysyy ns. sateenkaariperheet eli lapsiperheet, joissa vähintään yksi vanhemmista kuuluu seksuaali- tai sukupuolivähemmistöön.
- Sateenkaariperheet ry tarjoaa tämän toiminnan kautta osaamistaan perhe- ja parisuhdekysymyksissä muille hlbt-i-järjestöille, ja vastaa koko hlbt-i-järjestökentän järjestämisen, perhesuhteisiin liittyvän vertaistoiminnan koordinoinnista, ideoinnista ja koulutuksesta. Perhesuhdekeskuksen koordinoiva rooli Setan jäsenjärjestökentällä on sovittu sekä Setan että Setan muiden jäsenjärjestöjen kanssa.
- Hanke laajentaa Sateenkaariperheet ry:n toimintatapoja ammatilliseen, psyko-sosiaaliseen neuvontaan erityisen vaikeassa perhetilanteessa oleville perheille. Yhdistyksen kaikkien muiden toimintojen osalta vertaistuki tulee pysymään tulevaisuudessakin pääasiallisena tukimuotona, eikä ammatillista tukea anneta minkään muun toiminnon yhteydessä.
- Hanke ei vaikuta yhdistyksen yleisavusteisen perustoiminnan resurssitarpeisiin, koska mikään hankkeeseen liittyvä toiminto ei ole päällekkäistä yhdistyksen perustoiminnan kanssa. Perhesuhdekeskus koordinoi, tiedottaa ja kouluttaa myös Sateenkaariperheet ry:n järjestämää, perhesuhteisiin liittyvää vertaistoimintaa. Ja samoin kuin muut hlbt-i-järjestöt, Sateenkaariperheet ry vastaa vertaistoiminnan käytännön järjestämisestä muilla resursseilla, eli yleisavustuksen ja kuntien avustusten turvin, ei tämän hankkeen rahoilla.

- Sateenkaariperheet ry järjestää perustoiminnassaan monenlaista vertaistoimintaa ja vain pieni osa siitä on sellaista perhesuhteisiin liittyvää vertaistoimintaa, jota Perhesuhdekeskus koordinoi, ideoi ja kouluttaa. Sateenkaariperheet ry:ssä Perhesuhdekeskuksen koordinoimassa vertaistoiminnassa on kyse ennen kaikkea parisuhteisiin liittyvästä vertaistoiminnasta ja sateenkaariperheiden vanhempien omiin vanhempiin (= lasten isovanhempiin) liittyvästä vertaistoiminnasta.
- Muilta osin Sateenkaariperheiden vertaistoimintaa koordinoi edelleen vuonna 2016 palkattu vertaistoiminnan koordinaattori. Vertaistoiminnan koordinaattori huolehtii myös Sateenkaariperheiden parisuhdetoiminnan ja isovanhempien vertaistoiminnan käytännön järjestelyistä.

Arvio toiminnan suhteesta julkisen sektorin tehtäviin

Hankkeen koordinoima ja kehittämä vertaistoimintaa täydentää julkisen sektorin palveluita. Hankkeen tekemä kehittämistyö edistää julkisen sektorin palveluiden laatua ja tavoitavuutta. Julkisella sektorilla on velvollisuus tarjota myös hlbtiihmisille ja heidän läheisilleen turvallisia pari-, perhe- ja eroneuvonnan palveluita. Hankkeen asiakastyö ei pyri miltään osin korvaamaan tätä työtä, vaan pyrkii paikkaamaan palveluihin liittyvää osaamisvajausta erityisen hankalien ja erityisten asiakasperheiden osalta. Näidenkin perheiden tapauksessa hankkeen perhetyössä annetaan vain alustavaa tukea ja keskitytään ennen kaikkea palveluohjaukseen, julkisen sektorin ammattilaisten konsultointiin ja julkisten palveluiden kehittämiseen erityisryhmien tarpeiden osalta. Hankkeessa tarjottavan pari-, perhe- ja eroneuvonnan myöntämisen kriteerit ovat hyvin tiukat, ja ne on kuvattu yksityiskohtaisesti kohdassa 'Toiminnan sisältö ja toteutus'.

Hankkeen keskeiset sisällöt ja toiminta edistävät useita käynnissä olevien palvelu-uudistushankkeiden tavoitteita. Hankkeen keskiössä on eroneuvonta ja ennaltaehkäisevä parisuhdetyö, joten se vastaa sekä RAYn toimeenpanosuunnitelman painopisteeseen että hallituksen lapsi- ja perhepalveluiden kärkihankkeen eropalvelujen kehittämistavoitteeseen. LAPE-hankkeen yhtenä keskeisenä tavoitteena on myös palveluiden kehittäminen perheen monimuotoisuuden huomioivaan suuntaan. Tätä tukee Perhesuhdekeskuksen ammatillisen työn kehittämistavoite julkisten palveluiden osalta. Hankkeen koordinoima perhesuhteisiin liittyvä vertaistoiminta on luonteeltaan sellaista, joka sopisi erinomaisesti järjestettäväksi suunnitelluissa perhekeskuksissa. Hanke liittyy myös RAYn tavoitteeseen vähentää yksinäisyyttä, koska hankkeen tarkoituksena on edistää sateenkaari-ihmisten perhesuhteiden hyvinvointia. Sateenkaari-ihmisten läheissuhteet ovat tavanomaista useammin katkenneet kun läheiset eivät ole voineet hyväksyä sateenkaari-ihmisen identiteettiä.

Yhteistyökumppanit

Pääkumppanit (ohjausryhmässä)

- Seta ry
- Transtukipiste
- Kataja ry
- Sinuiksi-palvelu (Pirkanmaan Seta)
- HeSeta ry

Muut kumppanit

- Kirkkohallitus, Kasvatus- ja perheasiat
- Trasek ry
- Regnbågsankan rf
- Sateenkaariyhdistys Malkus ry
- Jyväskylän Seta ry
- Mummolaakso ry

- Turun seudun Seta ry
- Kymenlaakson Seta ry
- Vaasan Seta ry
- Lahden Seta ry
- Rovaniemen Seta ry

Yhteistyökumppaneiksi otetaan lisäksi kaikki toiminnasta kiinnostuneet hlbtq-järjestöt